تکمله

یاخود

قرائت ترکیه

بالالر الفبا رساله‌سنی اوقوب ترکیچه اوقو یازه بله باشلاغاچ اوقورغه یازارغه ملکه حاصل ایتدرمك فکرلرینی توسیع ایتمك ایچون تقریر ایله اوقتدرلق ویازدرمق اوزره اوشبو کتابنی تألیف ایدلدی .

قزانده مطبعهٔ کریمیه‌ده کند مصارفلری ایله

١٩٠٤ نچی یلده

طبع رخصتی پیتربورغدن ١٩٠٣ نچی یل‌نڭ ٢٩ دیکابرنده مرخصدر

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 29 Декабря 1903 года.
Типо-литографія и словолитня Т-го Д-ма „Братья Каримовы“ въ Казани.

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين وصلى الله على خير خلقه محمد وعلى آله واصحابه اجمعين
ای اوغلان ! آدم بالاسی دنیاده ترکلیك ایته باشلاغاچ قارتایغانچی حتی اجل شربتنی اچکانچی صاغنوب ذکر ایته تورغان وقتی ، اوقوغان وقتی در هر کم اوزی‌نك اوقوغان وقتنی بیك صاغنه در نیك صاغنماسون اول اوقوغان وقتنده شاکرد اسملی ایدی شاکرد دیب ایتکان سوز نی قدرلك تلی بر سوزدر قایسی غنه کتابنی آچوب قاراسانکده متعلم یعنی شاکردنی ماقتی در چونکه الله تعالی نی تانومق ، دنیا و آخرت بختلی دولتلی بولمق ، اوقومق ، بلمك ، خلق توزایتمك ، هر قایوسی شاکرد وقتده حاصل بوله در .

(یازو تانومق و یازمق)

آدم اوزی‌نك مقصودن یاتلی ایله سویلاب آنکلاتر یا ایسه یازمق ایله بیلدرر شول سببدن یازوغه : ایکی تل‌نك برسی ؛ دیمشلردر اگر کوکلنده اولان مقصودنی بلدرمچك کمسه قارشی‌سنده بولسه تل ایله سویلاب بلدرر ایکنچی شهرده بولسه آنکا بارب سویلاب بولمی یازو بلسگان کشی شونده ای وقتده اوزی‌نك مقصودنی یازب یبرر تلاگانون اشلار یازو بلمگان کشی

آبتراب قالور یا ایکنچی بر شهردن خط کیلور یازوبلکان کشی اوّل خطنك
طشنداغی یازون اوقور بو خط منکا ایکان دیب بلور آچوب دخی اوقور
اچنده نی یازلغان آنی آڭلاب کوڭلی خوش لانور یازوبلکان کشی گه خط
کلسه اوّل طشنده یازلغانون بلماس بوخط کمگه ایکان دیب آپترار صکره
خطنك اچنده نی بارنی یازلغان آنی بلماس یازوبلکان کشی گه بارب یالنمی
بولماس آنکا بارب یالوارر اوقوب بیرسنه دیب اوتنور اگر انصافلی یازو
تانوچی بولسه شاید اوقوب بیرر انصافسز بولسه مسخره ایدوب اوقوب
بیرملك احتمالی بار یاشرین سر سوزلری بولسه آنلر کشی گه فاش اولور
شوندای وقتلرده یازوتانومغان کشی بیك اوکنور اش اوتکاچ اوکنوده نی فائده.
ای اوغلان حاضرده سنك ایچون طرشمق زمانی در اوشبو وقتده اوقورغه،
یازارغه، آلغان سبقلرنکده نی بارنی سویلاگان آڭلارغه، دین طانورغه،
کلام شریف نی تجویدلب اوقورغه، طرش غیرت ایت هیچ کوننی سبقدن قالمه
مکتب که بار حضرت سوزین معلم وخلفه سوزین طوت آنلری قدر حرمت
ایت شریکلرنك آراسنده برنچی ماقتاولی شاکرد بولورغه همت قیل اگر
شولای بولساڭ آتاڭ، آناڭ، سنك ایچون شادبولورلر الحمدلله بالام
ادبلی شاکرد بولدی دیورلر کورکام کتابلر آلوب بیررلر اوزکوڭلك ده
اوقغان صاین شادلانور کشی آراسنده کرر سنك ماقتاولی بختلی شاکرد
اسملی بولورسڭ هرکم اوزینك بالاسنه سنی اشارت ایدب کورساترلر
آنه بالام شول شاکرد کبی بول قاره آنکا نیچك بخشی غیرتلی طرشوب اوقی
کیملری آیاق قوللری پاکیزه هرکم آنی ماقتی سویلاگان سوزلری مای کبی
کونکلکه یاطشلی دیرلر موناسزگه بر قصه بار اول قصه ده حصه بار عبرت بار.

(قصـــــه)

برکون برنیچه بالا سبقغه بارغه یالقاولق ایدب مکتبکه بارمایچه اوزامغه
اوینارغه چقدیلر بر قارط کشی نی کوردیلر بیچاره بوقارط بیك بوکرایوب

آرقاسنه یوك کوتارگان مانکلای وبوزلرندن صوکبی تیرلر آغادر بالالر
مونی کوردیلر بری ایتدی کورنکز شول بابانی نیچك بوکرایوب
بر نرسه کوتارب باره آ
ایکنچسی ایتدی ایده بزده شول بابای قاتنه باریق دیدی یوگرشوب بابای
قاتینه کیتدیلر وایتدیلر :
بابای ! بویوك نی قایدان آلوب کیله سنك بیك ارزاقدن براقدن می آلوب
کیلدنگ حاللرنگ کیتکان ، دیدی .
بابا ایتدی ای بالالرم تیك صوریسز
بالا حاللرنگ بیك کیتکان تیرله گان سك شونکا کوره آپتراب صوریم .
بابا های بالالرم سزنك کبی وقتمده مکتبکه بارغان بولسام طرشوب سبق
اوقوغان بولسام بولای یوك آستنده ابزلوب قالماس ایدم اوقوب یازه بلسام هیچده
بولماسه بر بای نك کیتنده بخشی اورندقده شالط شولط شوط صالوب دفترگه یازب
اوترر ایدم اوستمده بو کندر قاره کولمك یرتقلی کییم بولماس ایدی بلکه پوصطاو
تربکه آیاغمده چتوك کاوش قولمده کتاب قلم اولور ایدی وقتنده نمازمنی
اوقوب عمل عبادتمنی قیلوب خوش ترکلك ایدر ایدم ایندی وقت اوتکان
نی حاللر ایته سنك سزننك کبی یاش وقتمده اوقوب یازمق قدرین بلمادم
سبق اوقومادم عزیز عمرمننك آلتون کبی وقتنی اوین ایله کیچردم یاش
وقتمده لذتلنوب سبق قالدرب اویناغان اویونلرننك حاضر دنیاداغی
جزاسی اوشبودر آنسی کیلوب یندی آخرتده نی بولور ای بالالرمنمده
سزننك کبی بالالرم بار قارچقم بار هر قایسی مزغه آشارغه کیارگه کرك باشقه
تورلی اش بلمیم بر یاقدن اوزم شوشندای قاره اش اشلاب ایکنچی یاقدن
قارچقم قول اشی اشلاب بار تابقانمز ایله کون کیچره مز اشلاماس ایدم
آچ تورب بولمی شول سببدن اوشبوننك کبی زحمتلر ایچنده قالدم
شولای بولسه ده الله غه شکر ایتامن چونکه بالالرم الحمد لله سبق قدرین
بلهلر بو وقتده برده اورامده یورمیلر مکتب که بارب سبق اوقیلر قاینقاچ

ایوگه چیقروب سلام بیریب کره‌لر قارچق ایله ایکی مزننك قول‌لرمزنی اوبوب سبق‌لرن اوقوب کورساته‌لر. بیلك کونکل‌لی ایتوب قرآن اوقیلر وعظ نصیحتلی کتابلر اوقوب کونکلمزنی شادلاندره‌لر طنکلاب اوطره‌مز شادلق‌مزدن قارچق ایله ایکی‌مز یغلاب یبره‌مز دیدی بو سوزلرنی سویلاگانده بابای آرقاسنداغی بوركنی یرگه قویغان ایدی مذکور بالالرغه کوتارلوب قارادی ده ایندی بوکون سزده مکتبکه بارمی قالدنکزمی سبق‌دن قاچوب یوری تورغان‌مزدر چونکه حاضرسبق وقتی شاکرد بالالر بووقتده اورامده بولمیلار مکتب‌ده بولالار دیدی بالالر طاوش چغارمادیلر ازرك قزاروب‌ده کیتدیلر اش‌نك آخربن آڭلادیلر مکتبکه بارمی قالغانلرینه اوکندی‌لر بابای بولارننك مکتب‌دن قاچوب یورگان‌لرین آڭلاب بنه‌وعظ نصیحت ایتوب دیدی: اوغلم مکتبکه بارنکز اخلاص ایله اوقونکز یازنکز مکتب هرکمنی تربیه ایدر، عالم ایدر، خواجه ایدر، آدم بالاسی‌ننك بخت دولت چیشمه‌سی مکتبدر. هرکم‌ننك آلغه بارماقی اوقوب یازمقده‌در باقنکز مندن عبرت آلنکز حالمنی کوردنکز نی قدر زحمت ومشقت‌که اوقوماغان سببلی گرفتار بولدم سزبولای وقتکزنی یالقاولق ایله ضائع ایتمه‌نکز آلتون‌کبی عزیز عمرنکزنی ییل‌گه یبرمه‌نکز سبق وقتنده اورامده یورمه‌نکز عقللی بختلی دولتلی الوغ کشی بولمق ایچون اوشبو کوندن اوقورغه یازارغه بلورگه دین تانورغه کورکام خلقلی بولورغه طرشنکز دیدی سزگه بوکوندن شونی ایته‌من مکتب‌نکزده بالالارننك کوبراگی سبق اوقورغه طرشه تورغاندر مونا سلامت بولسانکز شول طرشقان بالالر بختلی دولتلی بولغانون کوره‌چك سنکز اوشانداق سزننك کبی طرشماینچه سبق وقتده اورامده یورگان بالالرده باردر سلامت بولسانکز شول طرشماغان بالالرننك منم‌کبی قاره‌اشده زحمت‌مشقت‌چیگوب بخت‌سز بولوب یورگان‌لرن کوره‌چك سکز دیدی بالالرننك خاطر بنه‌بر آز فکر توشدی بابای‌دن آیرلدیلر سویلاشوب کیتدیلر بری ایندی مکتبدن برده قالورغه یارامی ایکان هرنه‌دین صونك برده‌سبقدن قالمام دیدی ایکنچیسی منده قالمام شوشندانوق مکتبکه

بارام‌دیب مکتبکه کیتدی موندین صونك طرشوب اوقی باشلادیلر مکتبدن
برده قالمادیلر شایاری اوینامی اخلاص ایله ارقودیلر آخرنده هر ایکسی
معلوماتلی بختلی ماقتاولی کشی بولدیلر

مدنی خلق بدوی خلق

آدم بالاسی ایکی تورلی ترکلك ایدر شهرلرده آوللرده ترکلك ایدنلرنی مدنی دیرلر قرلرده ترکلك ایدن خلقنی بدوی دیلر. کرك مدنی کرك بدوی اولسون هر کمگه دین لازم‌در دینسز کمسه‌لر دنیا وآخرت ترقی‌دن بخت ودولت‌دن محروم‌درلر الله تعالی گه مقبول اولان دین اسلام دینی‌در بزنك پیغمبرمز محمد علیه الصلوة والسلام حق اولان اسلام دینینی صحابه‌لر اوزرینه هیچ خطاسز تمام ایرشدردی آندین صگره صحابه‌لر اوزلرینك شاکردلری اولان تابعین اوزرینه اوگراتدیلر رضی الله تعالی عنهم اجمعین اوشانداق تابعین اوزلرینك شاکردلرینه اوگراتدیلر شولای هر زمانده کامل اولان عالملر شاکردلرینه اوگراتوب کلمشلردر

نعمت طعام تن آزقی بولغان کبی جان وعقل آزقی‌ده دین وعلم‌در. الله تعالی توفیق بیروی ایله دینلی کمسه اوزنی دنیا وآخرت هلاکلکدن صاقلی بیلور چونکه آنك دینی هلاکلکدن طیه‌در ایذگولك گه اوندی دعوت قیله شونك ایچون دین علمنی بیك اخلاص محبت ایله اوقومق وبلمك فرض‌در دین علمی قرآنده وپیغمبر علیه السلام‌نك حدیث شریفلرنده ذکر ایدلمشدر وآنلردن آلنوب کتابلرغه یازلمشدر

آتا وآنا

آتا وآنالرمز بزنی توغاندن باشلاب تربیه ایتمشلردر آنالرمز بزنك ایچون نی قدر مشقت وزحمتلر چکمشلردر یغلای باشلاساق های بالام یغلای بربر اعضاسی آغریمی میکان یا طماغینه آشاسی کلدی میکان یا صوصادی میکان دیب ایمزب تویدروب جووب پاکیزه ایدب کون‌دن

بزنك راحتمز ایچون یوقلرن آشامق اچمك لرن قالدرب طرشقانلردر اوطقه پشماسون صؤوقعه طونکماسون دیب نی قدر تربیه ایتمشلردر تربیه ایله برابر عبادة وقتلرنده ونماز صونکنده بالالری نك توفیق هدایتلی بولماقلقنی الله تعالی دن صوراب کوب وقتنی بالالرینه خیر دعا قیلمشلردر شونك ایچون بالا اوستنده آتا آنا حقی بیك الوغ در باقنی یوزتملی تل ایله آتا وآناغه خدمت ایتمك هر کم گه فرض عین در الله تعالی قرآنده: آتا آناغه اف دیب ده ایتمه وآنلره جیکرمه وآنلره رحمت یوزندن توبانچیلك قنادنك نی توبان توشر وآنلر ایچون دعا قیل یاربم آتا وآنامه رحمت قیل ننالك آنلر بنی یاش وقتمده تربیه ایتدی لر دیب دعا قیل دیو بیوردی

باقنکز مرحملو آتالرمز آنالرمز بزنی آچ یالانغاچ بولماسونلر کشی ایشکینه محتاج بولوب بارماسونلر دیب حلال کسب ایته لر صووقغه اسی گه قارامایچه کونی تونی بزنك ایچون طرشالر ای اوغلان آتانك آنانك سوزین توت آنلرغه قدر حرمت ایت رضالقلرن آل اگرده سز سبقلرنکزی بلوب آنکلاب طرشوب اوقسه نکز تجوید ایله قرآن اوقسه نکز یخشی لب یازونکزی یازسه نکز آتا آنالرنکز شول قدر شادلانورلر حتی مبارك کوزلرندین یاشلری آقار

وجدان

ای بالالر یخشی براش قیلدقنکز وقت کونکلنکز صاف طاتلی برشادلق ایله طولو اولدقنی سز سیزه تورغانسزدر گویه کونکلنکزدن یخشی قیلدنك مونه شولای کرك دیگان برطاوش کلگان کبی اولور مثلا آتا آنانکز یاخلقه معلمنکز قاشنده بیك بلگان سبق نکزنی اخلاص ایله اوقوغان وقتنکزده ایچ نکزده برشادلق اولور آتا آنا یامعلم آفرین بارك الله دیب ایتماسدن ایلك ایچ نکزدن برنرسه سزگه آفرین بارك الله بیك یخشی قیلدنك بالام مونا شولای کرك دیگان کبی اولور اول نرسه بله سزمی آنه شونی وجدان

دیرلر دخینه غفلت ایله بر خطا اشلاگان وقتنکزده کونکلنکز اوطرب یتماس کونکلنکزنی برنرسه ترماغان کبی گویه ایچ نکزدن بر کمسه ؛ چوآنی قیلمه دیکان کبی اولور شول خطانی قیلغانده اوزنکزه اوزنکز ناخوش اولورسز آنه وجدان شولدر وجدانی ایله اش قیلغان کشی برده آلدانماس بریاوز یولداش سزگه یمان اش قیلدقنکزده یخشی ایندگ دیسه ده هنوز کونکلنکزده برنرسه اوزنکزنی عیب لر یایولداش کشی نی ریالغی ایله آلداته بیلور ایسه ده وجدان هیچ بر وقت آلدانماس کونکلی بوزوق کشی نك کونکلی آچلسه ایدی اویاطندن دنیاده توره آلماس ایدی کشی نك کونکلنی هیچ کم آچوب قاری آلماس ونی بارن بله آلماس ایسه ده الله تعالی گه هیچ نرسه یاشرن ایماسدر الله تعالی که هیچ نرسه بلنمای قالماس هرنرسه نی هروقتده الله تعالی بله در وکوره در

ای بالالر! بر مرتبه اعتبار ایدب حیوانلرغه قاراسه نکز آنلرنی کوررسزکه اولـگانچی بتارلك کیمی اوسنونده ، صوغشورغه قارشی سینه کیلوچی بولسه تشی طرناغی موگزی بارشولار ایله قارشی سینه کلـگان نرسه لرنی یبره در لکن حیوان شول درجه دن برده آرتمی نی قدرالوغ بولسون یانی قدر یاشاسون هنوز شول درجه ده قاله در آدم بالاسی اول روشچه دگل بلکه آدم بالاسی هر وقت ترقی ایتملك آلغه بارمق ایچون یاراتلمشدر اوّلا آدم بالاسی توغان وقتنده بالانغاچ ضعیف بوله در هیچ نرسه ده بلمی آقرین آقرین ترقی ایده باشلی آناسنی بله باشلی آتاسنی وغیر قرداشلرنی طانی باشلی بوقدر برلن گنه قالسه حیواندن بیك کوب آیرماسی بولماس ایدی هر وقت آقرین ترقی ایدب حیواندن آیرله در آنك آیرماسی شولدر الله تعالی آدم بالاسینه بیك قدرلی والوغ درجه گه سبب بولغان عقل احسان ایتمشدر اول عقل کوز ایله کورنمیدر شول عقلی ایله طرشوب اویلاب احتیاجی آرتغان صاین کراکنی ده ازلی اول عقل نك آزقی ده باراوزی آزقی ایله تربیه لنوب اورننده توتولسه اول عقل آدم بالاسنی یوقاری

درجه‌گه آشدره عقل‌نڭ آرتدره تورغان آزقی اوقومق ، یازمق ، بلمك ، طرشمق ، اویلامق ، آڭلامق . اعتبار قیلمقدر . آدم بالاسی عقلنی اوقومق یازمق بلمك آڭلامق اعتبار قیلمق ایله رزقلاندرب تربیه ایتسه دنیا وآخرتده بوقسارو درجه‌گه آشار الله تعالی بیرگان عقلنی آخرتی ایچون صرف ایدر وآخرت‌نڭ ایگونلکی اولان دنیاسی ایچون تییشلی اورننده توتار معیشتی ایچون تدبیر ایدر کونکلی آچلور تنی ینکل بولور ترکلکی خوش اولور .

بو دنیاده ترکلك ایدر ایچون بیك کوب نرسه‌لر کرك اول کرك نرسه‌لرنی حاضرلمك ایچون عقل وفکر کرك عقلسز فکرسز براشده قیلوب بولمیدر دهیده دنیاده یالغزغنه‌ده ترکلك ایدب بولمیدر مثلا آشامق نرسه‌سی ایچون اوّلا ایگونچی‌گه محتاج ثانیا ایگون نی اشلاوچی‌گه محتاج ثالثا اون ایدر ایچون تکرمانچی‌گه وپشرمك ایچون پشرگوچی‌گه محتاج بوله الحاصل برلقمه طعام آشامق ایچون نیچه ونیچه کشی‌نڭ خدمتی بولمق لازم شونلر نڭ برسی توغری کلماسه شول برلقمه نی آشارغه ممکن دگل اوشانداق برکیم کیماکچی بولساق اوّلا اول کیم پوصطا وبولسه پوصطاو نی اشلاوچی وتگوچی‌گه محتاج واول پوصطاو نی اشلاوچی جون ایبی اشلاوچی‌گه جون ایبنی اشلاوچی جون نی حاضرلب کیترب صاتوچیغه جون صاتوچی جون آلور ایچون قوی صارق آصراغوچی‌غه محتاج کرك نندای کیم بولسون برکیم نی کیمك ایچون نیچه ونیچه آدم‌گه محتاج بولاسنڭ شونڭ ایچون آدم بالالری بر بریله جیولوب تورورغه وبربرینه یاردم ایتشورکه الفت ومحبت ایتشورکه لازم بوله‌در الفت محبت کشی‌گه یاقتی یوزلی طاطلی سوزلی بولمق معامله وقتنده خوش معامله قیلمق ممکن قدر فائده ایتمك ایله حاصل اولور اوشبولردن باشقه آدم بالاسینه ترکلك مشکل اولدقی کبی آخرتده اولان بیوك درجه‌لرگه ایرشمکده ممکن دگلدر شونڭ ایچون مؤمن مسلمان اولان کمسه هر کمگه یاقتی یوزلی طاطلی سوزلی بولمق معامله‌سنی ینکل وخوش قیلمق کرچ

بلمك ویاوزخلقدین یراق اولمق لازم در بزلری بوقدن بار اینکان وحد حسابسز نعمت‌لر احسان ایدن الله تعالی اوزرینه شکر ایتمك حمد وثنا ایتمك وهر وقت الله تعالی‌دن علم نافع توفیق هدایت صوراب دعا ایتمك تیشدر

علملك لر

اوقومق یازمق علم اوگرانمك ایچون باصقچ در باصقچ بولسه یوقاری منمك ممکن بول‌در باصقچ سز برده یوقاری منمك ممکن توگلدر ای بالالر ایمدی سزلرده اوقومق یازمق بلگان صونکنده اگر اجتهاد وغیرت ایتسه‌نکز تورلی علملك لرنی آلمق ممکن بولور علم نك نوعسی بیك کوبدر سزلره بعض لرن بیان ایده‌لم : علم التوحید والصفات ، علم فقه ، علم اخلاق ، علم صرف ، علم نحو ، علم تأریخ ، علم حساب

علم التوحید والصفات ایمان اعتقاد اوگراتکوچی علمدر الله تعالی‌نی معرفت اسم‌لری وصفات لری ایله دخیده پیغمبرلرگه ایمان فرشته‌لره ایمان کتابلره ایمان آخرت کونینه ایمان تقدیرنك ایذگوسی ویمانی الله تعالی دن ایدکی الحاصل کشی نه ایله مؤمن مسلمان بولور شونلری بیان ایدن علملکدر بوعلمگه علم عقاید دیب‌ده ایتورلر فقه الاکبر دیب هم ایتلور علم فقه حلال حرام‌نی فرض واجب نی سنة مستحب نی مکروه مفسدنی بلدره تورغان علملکدر طهارت ، غسل ، تیمم ، مسح ، حیض نفاس حکم لری ، نماز ، روزه ، حج ، زکات ، نکاح طلاق حکم لرنی ، آلو صاتو ، خدمت که یاللامق وصیت ایتمك حکم لری وبونکا اوخشاغان شی‌لر نیچك بولسه درست نیچك بولسه درست توگل شونلری بیان ایدن علمگه علم فقه دیرلر علم فقه‌نی هر مؤمن مسلمانغه‌بلمك فرض عین‌در

بلمك دیگاندن مراد کتابدن قاراب باری نقشنی اوقومق توگل بلکه هر مسئله‌سون آنکلاب کونکلده توتمق حاجت وقتده کتابقه قاراماس‌دن ایلك

درست‌می

درست‌می توگل‌می بلمك‌در مثلا نماز اوقفانده برکمسه اونتوب تشهدنی قالدرسه شول وقتده حاضر کونگلی ایله تشهد یالغش قالسه سجدهٔ سهو قیلورغه واجب ایـکانون بلمك‌در شول روشچه بلماسه علم فقه اوقـوب بلگان اسملی بولماس فقه کتابون توتوب قاراغان اسملی گنه بولور
علم صرف ایله علم نحو عرب تلنی اوگراته تورغان علم درلر صرف ایـله نحو علمنی بلگان کشی عرب کتابنی اوقی باشلاسه بیك تیزدن آنکلی معناسنی ترجمه سنی یالغشمی صرف نحو اوقماغان کشی عرب کتابنی اوقی باشلاسه یالغش اوقی شونك ایچون عرب تلنی بلایم عالم بولایم دیـکان کمسه که صرف ایله نحو علمی لازم در صرف نحودن باشقه عرب تلنی بلمك ممکن توگل در
علم حساب عدددن بحث‌اینکوچی علم‌در علم حساب ذهن‌نی آچمق فکرنی اوتکون قیلمقده فائده‌سی کوبدر امام شافع رحمة الله‌علیه «من‌تعلم الحساب جزل رأیه» دیمشدریعنی برمن حساب اوگرانسه آنك رأیی جزیل بولور بیوك وتوغری فکرلی اولور شونك ایچون امام غزالی حضرتلری وهم غیر الوغ عالم‌لر علم حسابنی ربع العلم یعنی علم‌نك دورتدن بری دیمشلردر واوگرانمك فرض کفایه دیوب طریقهٔ محمدیه وغیر کتابلرده ذکر ایدلمشدر اوشانداق حدیث تفسیر علمنه آلة اولان علم نحو علم صرف فرض کفایه‌در علم تأریخ اوتکان زمانده اولان پادشاه‌لرنی‌وعالم‌لرنی توغان هم وفات اولغان یل‌لربن وننداى آثار قالدرغانلربن نی‌لر قیلغان‌لربن بلدره تورغان علم‌در تورلی خلق‌لرننك نی درجه‌ده ترقی ایتدیلر ونی قدر علم حاصل ایتدیلر نندایبن معارف صنایع ایله شغل‌لندیلر ونی هنر کسب ایتدیلر دمیده منقرض اولان خلق‌لر نی‌سببدن منقرض اولدیلر ترقی ایدنلری نی سببدن ترقی ایتدیلر شونلری بیان ایدن علم‌در تأریخ علمی آدم‌نك فکرین آچار علمگه تشویق ایدر یاوز خلقدن صاقلانوب کورکام خلق ایله خلق‌لانمق نی مثال ایله کوسترر کبی آکلاتور

اصحاب رضی الله تعالی عنهم اجمعین‌لرنك اسم‌لرین وآنلردین صکره کلان عالم‌لرننك اسم‌لرین توغان وفات اولان ییل‌لرین بلملك دخیده علم حدیثنی حدیث نقل ایتکان عالم‌لرنك حال‌لرین صمقلرب توغان وفات اولغان ییل‌لرین بلملك فرض کفایه دیوب ابن عابدین‌ده ذکوردر .

علم اخلاق بنده‌لرننك خلق‌لری قایسی کورکام خلق قایسی یاوز یمان خلق ایدکنی وکورکام خلق ایله نی طریقه نی روشچه خلقلانورغه کرك یمان خلق‌لردن نی روشچه ونی طریق ایله صاقلانورغه کرك شونلری بیان ایدن علم‌در . علم فقه هر مکلفکه فرض عین اولدیغی کبی علم اخلاق ده هر کمکه بلملك فرض عین‌در علم اخلاق اوکرانگان کشی‌گه نفسی‌نك مکرلرندن هم شیطان وسوسه ومکرلرندن صاقلانمق ممکن اولور علم اخلاق نی اوقوماغان کمسه‌گه نفس وشیطان مکرندن صاقلانمق قصد اینسه‌ده صاقلانه آلماس شونلك ایچون سزلره بر آز کورکام خلق‌لرنی ویاوز خلق‌لرنی بیان ایدایم تاکم یاش وقتنکزده کورکام خلق ایله خلقلانوب یاوز خلق‌لردن صاقلانه‌سز سزنك یاش صیق چبق کبی وقتنکزدر یاش صیق چبقنی کاکری بولسه‌ده توز ایتوب بولوردر اما یاش وقتنده توز ایتوب توغری قیلماسه شول کاکری کوبگه قاتسه قارتایسه آنی توز ایتوب بولمیدر توز ایتماکچی بولسانك صنادر بالالرده یاش وقت‌لرنده یاوز خلق‌لردن صاقلانب کورکام خلق ایله خلقلانورغه طرشسه‌لر یاش وقتلرنده کورکام خلق ایله عادتلنسه‌لر اولوغ بولغاچ کورکام خلقلی بختلی دنیا وآخرت‌ده دولتلی بولورلر یاش وقتلرنده یاوز خلق ایله عادتلنسه‌لر کورکام خلق ایله خلقلانورغه طرشماسه‌لر قارتایغاچ کورکام خلقلی بولورغه طرشسه‌ده بولماس قاطقان آغاچ کبی بولور .

(کورکام خلقلار)

دین تانومق ، ادبلی استقامتلی بولمق ، قناعتلی بولمق ، صبرلی ثباتلی بولمق ، کشی‌گه الفتلی بولمق ، هرکمنی قرداش کبی کورمك ، حسن قرین ،

راست سوزلی بولمق ، کشی نی رعایة قیلمق ، بیمارد بولمق ، دوست قه چن دوست بولمق ، تواضع لق بی بولمق ، الله تعالی گه عبادت قیلمق ، گناهدین صاقلانمق ، کشی گه باردم اینملک ، یاخشیلك اوزوب بولمق ، قیلغان وعده نی اوته ملك ،

(یاوز خلقلر)

انانیت = من من لك ، کونچی لك قیلمق ، یاوز تل لی بولمق ، کشی نی خورلامق ، نمام لق ، شایان لق ، حیله کارلك ، کشی گه ضرر وزیان اینملك ، اوغری لق ، آشقمق ، غرض ، غیبت ، مسخره لك عارسز ادبسزلك ، یمین ، ثبات سز آرمای بولمق

(دین تانومق)

دین تانومق علم التوحید والصفات اوقومق ایله حاصل بوله در بو علم گه علم عقاید دیب هم ایتورلر .

(استقامت)

معنی شریعتده توغری تورمق استقامتلی اولان کمسه نی هرکم سور هرکم استقامتلی کشی نی ازلیدر وهریرده استقامتلی کشی نی قبول ایدرلر .
استقامت هرخصوصده بتمز توکنمز بر خزینه در استقامتلی کشی هیچ وقت اریاتلی بولماس هیچ اورنده جزابته قالماس اختیاری ایله یورر سوزینی آیرماچق اوتکون سوبلر هرعالم قاشنده حرمتلی ومعتبر توتلور شونك ایچون بالالر یاش وقتدن استقامتلی بولورغه شریعت بیورغانچه اش قیلورغه سوزینی توغری سویلرگه تیش یاش وقتده نی نرسه گه عادتلنسنك شونك ایله قارطلقغه ایرشرسن

(ادب)

کرك الوغ کرك کچی اولان کمسه بولسون هرکمگه دین تانومق استقامتلی بولمق فرض عین اولدیغی کبی ادبلی بولمقده لازمدر ادبسز کشی عالم فاضل بای بولسه ده هیچ کم قاشنده معتبر توتلماس وهیچ کمسه دن حرمت کورمس آدم بالاسی نك اعضاسی اوسوب قوتلی بوله باشلاغاچ آشارغه ایچارگه محتاج

بولغان کبی عقبی ده ادبگه محتاج در ادبنی بولمق ایچون ادب نه ایدوکنی بلمك تیش اوقومق یازمقده ادبلی بولمق تورمق یاتمقده ادب آشامق ایچمکده ادب آتا آنا قارشوسنده ادب اولوغلر عالملر قارشنده استاذ وخلفه قارشوسنده ادب طهارت آلغانده ایلان ادب نه ایدکنی بلمك تیش در بستان العارفین اسملی کتابده فقیه ابو اللیث علیه الرحمه دیمشدر اسلام دینی بر شهر کبیدر که آنك بش قلعه (کربیچی) باردر ایلك ایچد اولان قلعه سی آلتوندن ایکنچیسی کموشدن اوچنچیسی تموردن دردنچیسی بالغان کیر پیچدن در بشنچیسی بالچق کیر بچدن اگر شهر اهلی طش طرفداغی بالچق کیر بچدر اولان قلعه نی بخشی قاراب صاقلاسه لر دشمان آنك ایچ زرینه برده طمع قیلمس بخشی قارامی طش طرفداغی قلعه خراب بولسه دشمان آنك ایکنچیسینه طمع قیلور ایکنچیسی خراب برلسه اوچنچیسینه طمع قیلور شولای اینوب قلعه نك همه سی ده خراب بولور شونك کبیدر اسلامده بش قلعه نك ایچنده در اینك ایچنده اوّل یقین صکره اخلاص صکره فرض عمل لرنی ادا قیلمق آندن صکره سنت لرنی تمام قیلمق بشنچیسی ادب لرنی صاقلامق در اگر بر کمسه هرشیده ادبنی بخشی صاقلاسه شیطان اول کمسه نی آزدرغه طمع قیلماس ادبنی صاقلاماسه شیطان سنت نی قالدررغه طمع قیلور سنت نی ده قالدرسه فرض عمل لرنی قالدررغه طمع قیلور فرضنیده قالدره باشلاسه آنك اخلاصینه طمع ایدر اخلاصیده کامل بولماسه اول کمسه نك یقینی اوزره شیطان قصد ایدر برمن ده یقین ضعیف بولسه آنك البته ایمانی ضعیف بولور شونك ایچون هر اشده ادبنی بیك صاقلامق لازم در

(اوقومق آدابی)

علم اوگرانگانده اوّل نیت نی درستلمك بو علم ایلان دین تانوب ادبلی بولسام ایدی بخشی لق یمانلق نه ایدکنی بلوب بخشی بولسام ایدی عمل عبادت قیلسام ایدی یمانلقدن یراق بولسام ایدی دیو نیت ایدره درسه گه

کرگانده قرآن، کتاب، اوقوغان وقت بولماسه سلام بیرب کرر اوستنده اولان کییمنی بورکلرنی آیاق کییملرنی آقربن‌غنه توروب اورنینه قویار ارغتوب طاشلاماس کش کییمنی کش باشماقنی برده کیماس کش نرسه‌سنه محتاج بولسه صاحبندن رخصت ایله آلور هر نرسه‌سون پاك توتار اوز اورنینه آقرن‌غنه بارب آلدینه قاراب اوترر سیپشلی اولان کتابنی آلوب قچقرمی آشقمی ایبلاب‌گنه اوقور درسنی سکانگه قدر بیك طرشوب بلسام ایدی دیب اوقور خاطرندن حقماسون ایچون ننکاج دخی تکرار ایدر ابداشلری ایله برده اویناماس آلارنی شپارتماس کولکی سوز ایتوب آلارنی کولدرماس ممکن بولسه طهارت ایله اوقور قرآن نی طهارت ایله توتار درسدن برده قالماس قایتور وقت یتکاچ استاذندن رخصت آلوب‌غنه قایتور

یازو یازغانده آلدینه قاراب استاذی بیورغان کرکلی نرسه‌نی‌گنه یازار بوق بار اویون کولکی سوز یازماس کاغذ قلملرنی پاك توتار بلچراق دابشاق ایتماس قلمنی بیك اعتبار ایله توتار یازب تمام بولغاچ کاغذ قلملرنی اورنینه قویار یوغالتماس صندرماس یازغان سوزلربن درست بولدی میکان دیب آقرن‌غنه اوقوب قارار خطاسی بولسه توزاتور

قرآن، کتاب چیت‌لرینه برده یازماس قار تیرماس ادبلی بالا قرآن نی بیك الوغلاب ادب ایله توتار اوشانداق کتاب ودفترلرینی پاك توتار قاننده ادبسز بالا بولسه آنك ادبسز سوزینه قاطشماس آنك سوزندن کرلوب ادبسزلیکی‌ننك آرتماقینه سبب بولماس

آشاماق وایچمك آدابي

آشامق وایچمکده دخی ادبلر کوبدر آشارغه اوترماسدن ایلك قوللربن یوار آشاب تمام بولغاچ دخی یوار اوّل آشی‌تورغان طعام حلالدن بولمق شرطدر آنك ایچون آشاغان طعام آش قزاننده (معده‌ده) قایناب قانغه ایلانه شوندن طامرلرغه جاییلوب شول‌طعام آغزنده یاایت یامای‌غه‌ایلانه

آشاغان طعام حرام بولسه حرامدن بولغان قان ایت ده حرام بوله پیغمبر علیه السلام دیمشدر که : حرامدن اوسکن ایت اوطقه لایق : دیب اگر بر کمسه اوزی نك اعضاسنی اوطقه یاندروسی کلماسه حرامنی برده آشاماسون ایچماسون حلال طعامنی آشارغه اوترغاچ بسم الله الرحمن الرحیم دیب اینور اونك قولی ایله آشار طعامنك اورتاسندن آشاماس اوز آلدندن غنه آشار آشاغانده ادب ایله تزلنوب اوترر بارماقلری ایله اویناماس آشاغانده کوزی ایله کشی نك آغزینه وآشاماقینه قاراماس کوزی قاشی ایله اویناماس آشاغانده توچکروسی یوتکروسی کیلسه چینکه تابا قارار آغزینه بورنینه بارماقـمربن طغوب قازب اوترماس قاشینوب یا ایسه قرین قنغرابوب اوترماس طعامغه آیاغین صوزب اوترماس آش یاولقغه توشکان واچق لرنی آشار هم قولنی دستمالغه سورتماسدن ایلك یالامق سنت در

(طهارت آدابی)

طهارة ونمازده دخی ادبلر کوبدر هر کمکه اول ادبلرنی صاقلامق تییش در طهارت نماز ادبلری طهارت ونماز بیان ایدن کتابلرده ذکر ایدلمشدر مونده بیلك آزغنه بیان ایدهلم طهارت آلماقچی بولوب بذرفکه یموشقه چغهسی بولسه بذرفکه کرکانده سول آیاغین آطلاب کرر (بسم الله اللهم انی اعوذ بك من الرجس النجس الخبیث المخبث من الشیطان الرجیم) دیور اونك قولی ایله استنجا قیلماس آشامق ایچمك ده کبیم کیگانده اونك قولنی یورتر نجس یبرمك ایچون هم بورون سنگرگانده سول قولنی یورتر حاجت اوتهمك ایچون اوترغانده قیاشقه وآیغه قارشی اوطرماس قبلهغه قارشی ده آرقاسیله ده اوطرماس حاجت اوتهگان وقتنده سوز سویلاشماس ممکن قدر بولنی کیم واعضاسی اوزرینه تیرودن صاقلانور ممکن قدر پردهلنور بذرفدن چقغانده اونك آیاغین آطلاب چغار طهارةلنه باشلاسه بسم الله اینور قول وآیاق یوغانده اونك یاغین اوّل یوار قبلهغه قارشی اولور هر

اعضانی اوّلکی یومقده اشقر قولنده یوزك بولسه آنی قملداتور اگرصو ایرشماسلك بولسه یوزکنی قملداتمق فرضدر مسح وقتنده بارماقنی قولاف اچینه کرتر موینینه مسح قیلور طهارت تمامی صوڭنده پیغمبر علیه الصلوة والسلامغه صلوات ایتور دخیده (اللهم اجعلنی من التوابین واجعلنی من المتطهرین) دیب ایتور دخیده موندین باشقه ادبلری باردر تفصیلی طهارة نماز بیان ایدن کتابلرده ذکر ایدلمشدر

سویلاشمك آدابی

سوز سویلامکده ادب لر بیك کوبدر کشی عقلی سوزندن معلوم اولور تل کوڭلنڭ ترجمانیدر ادبسز اورنسز سویلانگان سوز ایاسی نڭ ینکل عقللی اولماقینه دلیلدر سوز هر وقتده اولچاو ایله اولمق تییش یا دنیا یا آخرتینه فائده اولان سوزنی گنه سویلاشمك تییش هیچ فائده‌سی اولمغان سوزنی سویلماس صوراماغانقه جواب بیرمس هیچ وقت یالغان سویلاماس آنط ایتماس کشی نی سوکماس بوزوق سوز سویلاشماس کشی نڭ بوراکنی ترماغان کبی ایترب یاناشینه صوقغان کبی ایتوب سویلاشماس دخیده عقللی کمسه جیل یامیوان کبی نرسه نی برده سوکماس آنلره لعنت اوقماس شیطاندن باشقه هیچ کمکه لعنت اوقومق تییش توگلدر پیغمبر علیه السلام ایندی تییش سز نرسه‌که لعنت اوقرغان کشی نڭ لعنتی اوزرینه قایتور دیدی بعض نادان کمسه‌لر کورلمشدرکه نی نرسه‌که آچوی کلسه آنکا لعنت اوقی سوگه مثلا جیل خلاف کلسه یا آطی خلاف کلسه جیل‌گه وآطینه لعنت اوقی سوگه بواش الوغ نادانلق واحمقلقدر ادبلی عقللی کمسه‌نڭ اش توگلدر

آتا آنا قارشی سنده اولان بعض ادبلر

آتا آناسندن ایلك سوز باشلاماس آنلره تجقرب خطاب قیلماس آنلرنڭ سوزلرین تونار آتا آنا آلدنده آیاف سوزب اوترماس هم آنلر آلدنده

یاتماس (یعنی یوقلاغسان وقت بولماغانده) بر بر یرگه باراسی کیلسه رخصت صوراب قنه بارر وقت‌سز آشاماس آشاسی کیلسه آفرین غنه ادب ایله صوراب آشار بر بر نرسه‌نی خطالق ایله واتسه آنی صوراسه‌لر توغری جواب بیرر ، خطالق ایله من واتقان ایدم اتکایم انکایم مونده‌ین آری واتماسقه طرشر ایدم بو بولغه عفو بیوره‌سز دیب آلاردان کیچارگه اوتنور قلم کاغد کتاب کبی نرسه کرك بولسه تزلنب آنامدن ادب ایله صورار اتکایم منکا فلان نرسه کرك ایدی آلوب بیرسه‌نکز مرحمتنکزدن اولور ایدی سزنك تربیه‌نکز وخیر دعانکز برکاتنده مونکا قدری طرشقان ایدم تاغن خیر دعانکز ایله آلوب بیرسه‌نکز قولمدن کلگان قدر طرشر ایدم انشاءالله دیور

اگر قوناق کلسه اول وقته بیگراك ادبنی صاقلامق تییش آتا آناسی قوناق ایله آشاب اوترغانده منکا بیر دیب قوناق آلدنده برده صوراماس قوناق‌نك آشاغاتون قاراب اوطرماس قولندن کیلسه قوناققه حاجت بولغانده قمغان صوحاضرلب بیرر قوناق قول یوسه دستمال طهارت آلسه سولگی توتوب تورر حاجت وقتی یتکاچ ادب ایله بیرر بوشانغاچ هم آلوب قویار قوناق توره باشلاسه تورر طشقه چغه باشلاسه کیم‌لرین آلوب بیرر آیاق کیم‌لرن حاضرلب کیترر آتا آناسی چاقرماسه قوناق مجلسه آشارغه اوطرماس قوناققه خدمت ایتاسی یا آتا آناسینه باردم ایته آش حاضرله‌سی بولماسه قوناق ایله کورشکاچ آفرین‌غنه ادب ایله ایکنچی ایوگه چغار قوناق قاتمده تورماس ای بالالر سزلره بعض ادبلرنی بیان ایتدیم شاید ادبلی بولورغه طرشرسز لکن مونده ذکر ایدلگان‌دن باشقه دخی ادبلر باردر عمرنکز بولوب الله‌تعالی اوقورغه نصیب ایلاسه تاغن ده الوغراق کتابلرده یازلغان ادبلرنی اوگرانورسز

قناعت

قناعتلی اولان کمسه اوزینه امین‌لك راحت‌لك سلامت‌لك واعتبار کیترر قناعت بیك ماقتاولی گوزل بر صفتدر بار رزقغه قناعت ایتمك بوزلماس

وتوکنمز بر خزینه در شونك ایچون الله تبارك وتعالی‌نك بزلره احسان اینمش اولدیغی نعمت‌لره راضی اولوب، هر وقت ده شکر بنی ادا ایدرگه طرشمق لازم‌در. دنیا اشنده هر وقت اوزنك‌دن کیم وفقیر اولانلره قاراب عبرت آلوب شکر اینملك، علمده عملده کورکام خلق‌ده ادب ده اوزنك‌دن یوقاری اولانلره قاراب‌منده شونلر کبی بولسام‌ایدی دیب طرشمق وغیرت اینملك لازم‌در

صبر ثبات

بر ایزگو اولان اشنی باشلاغاچ تمام اینکانچی صبر قیلمق نی ثبات دیرلر. بو دنیا شونداین میدان‌در آنده همت‌لر اوزشره هرکم آرتدرغه طرشره صبر ثبات ایاسی هرکمدن آلغه چغار، دنیا وآخرت‌ده آنك یوزی‌کولار، کونکلی شادلانور. کرك نندین اش بولسه‌ده ثبات‌سز بولماس. ثباتسز کشی هیچ وقتده مرادینه ایرشماس. ثبات‌نك ضدی ثباتسزلکدر (آومالی بولمق) عقللی‌کشی بر اشکه کرشکانچی بخشی‌لاب اویلار آشغوب کرشماس بو اش‌تیبش‌می یوقمی‌عقل‌ایاسینه تجربه‌ایتار تمام تیبش ایکانون بلگاچ‌اول اشکه‌کرشر بر کرشکاچ اصلاتمام‌ایتماین قویماس پیغمبر علیه‌السلام اینمشدر: «ایزگو اشنی تمام ایتمك باشلامقدن خیرلی راکدره دیب. ایزگو بولغان اشنی اشلارگه کرشکاچ اوّل شیطان وسوسه بیرر بو ایزگو اشنی باشلادی ایچماسه تمام اینمای قالدرسون‌دیب تورلی خیال‌لر صالور هیچ بولدره آلماسه آخرنده شیطان ایکنچی تورلی وسوسه بیره باشلار وایتورکه‌ای فلان سن بخشی کشی بوندای‌ناچار اشلر سنکا کیلشمی‌موناسن بلمی اشلی باشلاغان سنك بو اشنك فلان وفلان وجه‌دن شریعتکه خلاف دیبور شیطان اوزی‌گنه قتورتوب ایزگو اشنی توقتاتا آلماسه بعض آحمق‌لرنی قتورتوب دخی قوشار بارفلان‌کمسه ایزگولك قیلام‌دیب یاوزاش قیله‌سن بخشی‌کشی آنی وعظله دیب لکن عقلی‌کامل اولان‌کمسه هر اشنی‌باشلاماسدن ایلك‌شرعی‌می توگلمی تیکشرگان بولور عالم‌لردن صوراغان بولور شرعی‌می توگلمی بیلك

آیرماچق بلوب کرشکان بولور شونك ایچون شیطان وسوسه‌سینه قاراب با
ایسه قتورتوچی مفسدلر سوزینه قاراب باشلاسغان ایزگو اشنی تمام ایتمابن
قویماس شوندابن وقت‌ده علم عقل تأنی نصیحت صفت‌لرینی جامع اولان
کمسه‌گنه شیطان وسوسه‌سنی ردایدر الله تعالی‌نك توفیق هدایت ویرمکلکی
ایله یوقسه الله تعالی توفیق هدایت ویرمسه شیطان وسوسه‌سندن قتولمق
ممکن توگلدر حضرت علی کرم الله وجهه دیمشدر (الناس رجلان عالم ربانی
ومتعلم علی سبیل النجاة وسائرهم همج رعاع اتباع کل ناعق یمیلون مع کل ریح)
یعنی آدم‌لر ایکی دربری عالم ربانی در ایکنچیسی آخرتده قتولماق ایچون
علم اوگرانگوچیدر باشقه‌لری سیوری چبن بوغازینه خدمت ایتکوچی هر
قارغه طاوشینه ایارگوچی هر یاقدن کلگان جیل‌گه آوارلار دیملك هر یاقدن
کلگان جیل‌گه آوغان هر قارغه طاوشینه ایارگان آومالی کشی‌نی کشی‌گه
صاناماغان حضرت عمر رضی الله عنه دیمشدر زیراك‌لرنك ایك زیراکی
قاچقان نی الفت ایله کیترگان یراقنی تلطیف ایتکان وهرکمنی اوزاولجاوی
ایله اولچگان ایشتکان نی کورگانگه قاتشدرمغان (یعنی هر ایشتکانگه اشانماغان)
کمسه‌در دیمشدر هر ایشتکانینه اشانوب آوب تونوب یورگانلرنی زیراکدن
صاناماغان بعض کمسه بوله‌در کوز آلدنده برنرسه‌نی کوره حقیقتنی بله صکره
بر کمسه شول کوزی ایله کورگان‌نك خلافنی آلداب یالغان سویلی حاضر
شونکا اشانه‌ده کوزی ایله کورگان حقیقت‌نی انکار ایده قارشی کیله موندای
ثباتسز کشی ایله هیچ کم معامله قیلاسی کیلماس وآنك سوزینه اشانوب بر
اشده قیلماس پیغمبرمز محمد علیه الصلوة والسلام‌نك صحابه‌لری نندای
درجه‌لره ایرشدیلر همه‌سینه ثبات ایله ایرشدیلر صبر ثبات ایاسی آخر
بر کون مرادینه ایرشور مسعود اولور

الفت

شاکردلر هر وقت بربریله الفت وانسیت‌لی بولور یعنی کولر یوزلی طاتلی

سوزلی اولوب خوش معامله ایدرلر کشی‌نك خاطرین قالدررلق کونکلنی قررلق سوز قرانغو بوز ایله معامله ایتماسلر بونی الفت وانسیت دیرلر کولر یوزلو طاتلی سوزلی اولان کشی هرکم قاشنده ماقتاولی بولور هرکم آنکا دوست بولور قایده بارسه‌ده هرکم آنی یاراتوب قدر حرمت ایدرلر اما قرانغو یوزلی یمان سوزلی کشی‌نك اولور اولماس عیبنی صاناب دوستلرین خورلاب یااویاطلی ایندرب یوزی‌نك پرده‌سن برتوب باشینه صرتغان کبی ایتوب سویلاشکان کشی‌لر یالغز قالمق قیلغان اشینه قایغو حسرت جیماقدن باشقه نی تابسونلر

هرکمنی قرداش کبی کورمك

عقللی ادبلی کشی هرکمنی قرداش کبی کورر اوزندن عالمرك کمسه‌نی استاذی کبی نادانراقنی شاکردی کبی کورر
باشی الوغ‌راقنی آغاسی کبی کوچك یاشلی‌نی اوزندن کوچك توغانی کبی کوروب رحیملی شفقتلی بولور .

حسن قرین

بالالر یاش وقتلرنده اوزلرندن یخشی‌راق ادبلی راك کورکام خلقلی سبق ودرسنده ثبات وغیرتلی اولان ایداش ایله یورب اوزی‌ده شونك کبی خلق‌لنورغه طرشمق‌تییش در کیله‌چك زمانلرنده شول کورکام خلق‌لی ایداشندن آرتقه قالماین‌بلکه آندن ده آرتق‌راق کورکام‌خلقلی وآرتوغراق ادبلی سبق ودرسنده آندن آرتوغراق ثباتلی بولورغه طرشمق تییش دریمان خلقلی ادبسز سبق ودرسنده ثباتسز بالالردن یراق‌بولمق وآنلرده کوریلان ادبسزلك ثباتسزلك‌دن عبرت آلوب آنلر کبی برلمقدن بیك صاقلانمق تییش در آنك ایچون بودنیاده یاوزیولداشقه ایارگان آندن‌ده یاوزراق بولماق کورلمشدر هم یخشی یولداشقه ایارگان کشی‌ده یخشی یولغه کرب ادبلی استقامتلی بولغانی تجربه ایله بلنمشدر

راستگو

راستگولك يعنى توغرى سوزلى بولمق غايت گوزل بر طبيعت اولديغندن هركم راست سوزلى اولمق لازمدر خصوصا باللر ياش وقتلرنده راستلقدن آيرلماسقه تييش چونكه بركره راستلقدن آيرلسه، ايكنچى وقتده اختيارسز آنك سوزينه يالغان قاطشراوزى بلميده قالور راست سوزلى صاناغان كبى آيرم آچيق سويلامك تييشدر طنكلاغان كشى آكلامى قالورلق قايتارب صورارلق بولماسون سويلانگان سوز بيلك تقريبانچه ايشتورلك وايشتكان آنكلارلق بولسون قورت فورت سويلاسگان سوزنك معناسى يوقدر لكن طنكلاغان كشى يالقرلق آغر وآفرين ده بولماسون هر اشده اورتاچه بولمق خيرلودر راست وطوغرى سوزنك نازك [١] وكوركام افاده ايله لكن تكلفسز تصنع سز سويلسه يكى تقديرده تأثيرى آرتق راق اولديغى كبى قاطى دكونكل قيررلق سوزنك هيچ تأثيرى اولماس باللر كشى آراسنده اشانچلى بولايم ديسه نكز هر وقت توغرى سوزلى اولوب وسوزنكزنى بوراك كه يالطشلى كونكلگه اخشاولى اينوب سويلارگه طرشنكز

رعايت ورعايتكارلك

باللر هر وقت اوزلرندن بيوك والوغلره حرمت ورعايت ايدب سوزلرين طنكلامق لازمدر اگر بر بالا اوزندن الوغلره حرمت ورعايت ايتمايوب سوزلرين توتماز ايسه رعايت ايتمگان بولور ادبسز انصافسز اسمنى آلور قارشى خودبين اوزسوزلى ديرلر خصوصا آتا آنا واستاذ سوزلرين كامل برينه كلتورمك ايچون طرشمق لازمدر آتا آنا واستاذ سوزين

١) نازك بو اورنده نچكه معناسنده اولمايوب نزاكت معناسنده.

توتماغان بالالرعلم‌دن محروم اولدقلری کبی دنیا وآخرتده بختسزده اولورلر کرك تانوغان کرك تانومغان بولسون هرمسلمانغه توغری کلگانده سلام بیرملك تیبش در اورامده اوزب بارغان کشی بولسه بعض انصافسز بالالر تیقرب قاره منی بعضسی طاش آتا یا ایسه آغاچ ارغته آرابه چانا آرتینه یابوشه موندای بالالر اورام بالاسی اسملی بولور بیك ادبسز انصافسزلق ده یاوزلق علامتی‌در اورامدان اوزوب باروچی کرك مسلمان بولسون کرك برلماسون موندای یاوزلق ایتمك اصلا تیبش توگلدر آندای رعایتسز بالالر کیلاچکده بربلا وفتنه‌گه توشمك احتمالی بیك قریب‌در

(سخاوت)

یوماردلق گوزل وکورکام خلقلرنك بلندسی‌در هر کمگه یاراغان ماقتاولی فعل‌در. هرکم اوزینه الله تعالی احسان ایتمش اولدیغی نعمت‌دن اوزی‌نك حالنچه وقدرتی یتکان قدر مالنی تیبشلی اورنلره صرف ایتمك تیبش‌در توغانلرینه وغیر قرداشلرینه خصوصا عالم‌لره وشاکردلره انعام احسان ایتمك بیك الوغ خلق‌درلکن هراشده اورتاچه بولمق خیرلو اولدیغی کبی بونده دخی اوزی وصامتلری آچ یالانغاچ قالورلق درجه‌ده آچیق قوللی بولمقده ممدوح دگلدر بعض بالالر بولااورنده نی بولسه ایداشلرینه بیرب بتره صنکره اوزی کمده نی کورسه شونی صوری حتی بعض علمده اخلاصی یوق بالالر مدرسه‌گه کلگاچ آزق بتدی آشارغه یوق دیب قایتور ایچون ایکمك کومچ لرین کشی‌گه بیرب بتروده آزق بتدی دیب قایتوب کیته بواش یوماردلق توگلدر بلکه حیله‌کارلقدر موندای بالالر هیچ علم آلا آلماسلر آخر بر کونده نادان قالوب رسوای عالم اولورلر شونك

ایچون بومار دلقغه قدرتی بار کمسه بومارد بولسونده نیتی درست بولسون وبعض بالالر بولا قولنده اولان هیچ نرسه نی تیبشلی اورنینه‌ده بیرمی کش نرسه‌سینه اوزی قزغانتی آتاسی صدقه بیر دیب بیرگان آقچه‌سنده استادینه بیرمایچه پرنللک جیمش کانفیت آلوب اسراف قیلوب نتره بوکبی یمان وباوزخلقلی بالالردن خدا اوزی صاقلاسون.

(صداقت)

صداقت یعنی راست اولان دوستلق گوزل خلقلرنگ برنچیسیدر شاکردلر یماش وقتدان سوزلرینی وخلقلرینی توغری قیلمغه ودوستقه حقیقی (چن) دوست اولورغه کرک. بر انسان اوزی‌نگ دیننه دولت وملتنه دوست وقرداشلرینه راست صداقتده اولور ایسه بر صداقتی هیچ بر وقت ضائع بولماس صداقت ایاسی اولان کمسه بر وقتده زحمت چیکسه‌ده آخری سلامتلکه چقار صداقتسز کشی ایله هیچ کم سر سوز سویلاشماس وآنکا هیچ کمسه اناىت ایتماس صداقتسز کشی‌گه بر کمسه اوزی‌نگ سر سوزین سویلاسه اول اوزی‌نگ احمقلقی وکوتاره آلماغانلقی سببلی اول سرنی دشمانینه سویلار وآندن سویلاگان کشی‌گه ضرر کلور شول ضرر سببلی منگو دشمانی بولوب قالور سرمنی شونکا سویلاب خراب بولدیم دیو سویلار. خلق آراسنده صداقتسز خائن اسمی چیغار بر اسمی چققاچ منگو شول اسمدن قتولماس.

(عبادت)

بتون دنیانی آدملرنی ، حیوانلرنی ، اوتن ، آغاچ ، طاو ، طاش نی لرنی یارانقان ویوقدن بار ایتکان بر الله تعالی دربیر وکوکلرنی الله تعالی یوقدن بار

قیلمش‌در بزگه آشارغه ایچارگه وبرگوچی وهر بر بـلا وفتنه آغرمق صرغادق‌لردن صاقلاغوجی الله تعالی گه نی قدر شکر ایتساکده مقیله شکر قیلا آلماغمز ممکن دگلدر نی قدر عبادت قیلساقده آزدر بالالر یاش وقتلرنده عمل عبادته بیك طرشمق لازمدربش وقت نمازنی قالدرماینچه بتشی‌لاب اوقورغه تییش هم‌باشقه عبادتلرنی وقتیله ادا ایتمك لازمدر دخی‌ده گناه‌دن بیك صاقلانمق لازمدر یاش وقتده نرسه‌گه عادتلنساك شول عادت ایله عمر کیچر .

(معاونت)

معاونت کشی‌گه یاردم ایتمك‌در بیك‌کورکام خلقدر بودنیاده هیچ بر اش یاردم‌سز بولماس برکمسه طارلتغه توشکان وقتده آنکا مال ، قوة ، (تن‌قوتی) عقل ، علم ، تلی ایله یاردم ایتمك بیك گوزل خلق‌در حتی بعض وقت یاردم‌ایتمك فرض‌ده بولور . کشی‌گه یاردم ایتکان اوزی طارلقغه توشکان وقتده دخی آنکا یاردم ایتوچی بولور یاردمسزکشی اوزی طارلقغه توشکان وقتنده‌ده اوزینه یاردمچی تابا آلماس یاردملی بولمق الوغ مروّت‌در بالالر یاش وقتلرندن رحیم‌لی شفقتلی یاردملی بولنکز بیگرك‌ده اوزنکزدن کوچك‌لره شفقتلی یاردملی بولنکز اوزنکزگه‌ده یاردمچی‌لر تابارسز .

(نظافت)

نظافت پاکلیکدر پاکلیك گوزل طبیعت‌در پیغمبرمز علیه الصلوة والسلام «اسلام دینی پاکدر بس‌سزده اسلام‌ایچون پاکلنکز» دیمشدر بالالر آغز ، بورون ، قولاق ، قول ، واوست‌باش کییم لرنکزنی هر وقت‌پاك‌توتارغه غیرت ایدنکز پاکلیك کونکلنی خوش‌لاندرر هر کم پاك کمسه‌یه محبت ایدر

بالعكس پاك اولماغان كمسه‌دن هر كم بيگرانور (ميرانور) پاكلك ايله بورمگان كشى صاصير پاكسزلك كوب آغرمق صرغامقغه ده سببدر .

(وفا)

گوزل وكوركام خلقلردن بر نچيسى ده وفادر قيلغان وعده‌كه خلافلق قيلمايچه اوتاملك وفادن‌در آتا آناغه اطاعت مرداش وتوغانلره خدمت ورعايت ملته محبت وفادن‌در وفاسز كمسه اوزينه راست دوست تابا آلماس وفاسز كشى طارلقغه توشسه هيچ كمگه حاللرين بيان ايله آلماس وهيچ كمسه‌دن خدمت ورعايت كورمس خدمت قايله يارديم اينوچى‌ده بولماس اى بالالر ياس وقتدن وفاى اسملى بولورغه طرشنكز هر كمدن حرمت ورعايت كوررسز .

(بشاشت)

آچيق كولر يوزلو طاتلى سوزلى اولمق قدر بلندلك يوقدر آچيق كولر يوزلى طاتلى سوزلى اولان كمسه ايله هركمده مجلسداس اولاسى كيله‌در چونكه طاتلى سوزلى كولر يوزلى كمسه‌ايله مجلسده اوترمق قايغولرنى يبرر كونكلگه شادلق ويرر شاعرمز على چقرى ديمشدر :

آچيق يوزلر قيلوردل خسته‌نى شاد * كولاچ يوزلر قيلورلر غمدبن آزاد عبوس الوجه يعنى چتق يوزلى قارانغو چرايلى قاتى سوزلى كمسه‌لر اوزلرى شادلق كورمگان بلان گنه قالماسلر مجلسده اوترغان كشيلرننك كونكللرين قرب بوراكلرين طرمارلر شيخ سعدى ديمشدر .

بيك ناتر اشيده‌در مجلسى * بر نجدل هوشمندان بسى

يعنى مجلسده بر جونماغان طوپاص كشى بولماقى ايله كونكل اياسى اولان هر كمنك كونكلى رنجيدر .

اگر برکهٔ پرکنند ازگـلاب * سگی دروی افتد کند منجلاب

اگر قیونی گل ایله تولی قیلوب خوش اینساگ برات توشسه آنی مردار نجس قیله در اوشانداق مجلسده بر قرانغو یوزلی قاطی سوزلی کشی بولسه هر کم نلک کونکلی بوزیلور . ای بالالر نی قدر آچو نکز کلسه ده قارانغو یوزلی اولمایوب طاتلی سوزلی یاقتی یوزلی اولورغه کامل صبر ثبات ایله طرشنکز هر کم سزنی سوەر دوست کورر .

(عصمت وعفت)

عصمت وعفت ایکسی ده بر معناده در کشی اوزی نی عیب وکناهدن طاقتی یتکان قدر صاقلانمق در غایت کورکام وهر بر مؤمن ومسلمانه فرض در جمیع خطاو گناهلردن پاك اولمق پیغمبرلره خاص کبی اولوب فرشته لردن وپیغمبرلردن باشقه گناهدن بتونلای پاك اولمق ممکن دگل کبی ایسه ده هر کم طاقتی قدر صاقلانمق لازم در وهر کم اوزی نلك یوزصوینی وناموسنی صاقلامق تیشدر چونکه گناهدن چیرکانمی تورغان کشی هر کم قاشنده اویاطلی ورسوای اولور وهر کم آنکا قرین کوزی ایله قارار طاقتی قدر ناموسنی ویوز پردەسنی صاقلاغان کشی نی هر کم ارزوایدر وهر کم آنك ایله معامله قیلاسی کیلور عصمت وعفتسز کشی دن هر کم قاچار ای بالالر دنیا وآخرتده خورلقغه قالماس ایچون عصمت وعفت ایاسی اولورغه طرشنکز عصمت وعفت قدر بهالی خلق یوقدر الله تعالی هر قایرمز . عصمت وعفت نصیب ایلیوب دنیا وآخرتده یوزمزی آق قیلسون آمین

(حفظ صحت)

صحت وسلامت لك نی صاقلامق اعضاغه آغرلق وصرخاو بیره تورغان نرسه لردن

صاقلانمق نی حفظ صحت دیرلر بو دنیاده علم حاصل ایتمك ایزکو عمل قیلمق
صحت وسلامتلکدن باشقه بولماغانی معلومدر صحت وسلامتلکنی یوق کشی
اوزی‌نك ایلك کرکلی اشی‌ده قاری آلمیدر شونك ایچون مرض پیدا قیله
تورغان سلامتلکنی بیره تورغان نرسه‌لردن بیك صاقلانمق لازم‌در
آشامق ایچمکده بوقلامق تورمقده کیم کیمکده هر قایوسنده اوزینه خاص
حفظ صحت قاعده‌لری واردر تفصیلی حسین رمزی نام طبیب‌نك حفظ صحة
الشبان نام کتابنده ذکر ایدلمشدر وآندن بشقه دخی حفظ الصحة کتابلری
واردر شاکردلره اوقوتمق تیبشلی‌در سلامتلکنی صاقلامق ایچون هوای
یاقتی اورنده تورمق تیبشدر چونکه بوزق هوا آغودر آدم‌نی هلاك ایدر
اگر مکتب‌ده شاکردلر کوب بولسه ترزه‌لرنی آچوب هواسنی آلشدرمق
تیبشدر چونکه کشی کوب بولغان یورط خصوصاتار بولسه هواسی بیك تیز دن
بوزولور مکتب‌ده اولان بالالرنی وقت وقت طشقه چقارمق لازم‌در بو دنیا
سبب یورطیدر الله تعالی اوزی‌نك حکمتی ایله هر نرسه‌نی بر سبب که
باغلامشدر صاقلانغانتی خدا صاقلار دیرلر اوّل صاقلانمق موننك صونکنده
الله تعالی حضرتینه توکل ایتمك ایله رسول علیه السلام بیورمشدر صاقلانرب
سلامت صحت بولسانك اول صحتنی اوزنکدن کورمه الله تعالی‌دن دیب اعتقاد
ایت بو ذکر ایدیلان خلق‌لردن باشقه دخی کورکام خلق‌لر کوبدر الله تعالی
هر قایومزه کورکام خلقلی خالص وکامل مؤمن اولمغه نصیب ومیسر ایلاسون
ایمدی سزلره یاوز ویمان خلق‌لرنك ده بعض‌لرین بیان ایده‌یم

انانیت

انانیت = من من لك عاقل اولان کشی هر وقت تواضع لقلی توبانچیلك‌لی

بیلمق تیلیش در بر کره آغاج لره باقکز جیمشلی آغاج گویه تواضع لق
کوسترر کبی باشنی بوگوب توبن تابا صالندرب توررکیبکان قورغان
آغاج اوزنده هیچ خاصیت یوقلغن بلمگان کبی باشن یوقاری کوتارب
توررقاراسانك کیسوب اوتقه یاغودن باشقه‌غه یاراماس شاکرد اولان
ادبلی بالا هیچ کمکه تکبرلك کوسترمس دائم توبانچیلك لی تواضع‌لی بولور
اگر تجربه ایتسه‌نکز کوررسز هروقت اوزین یوقاری صانوب غرورلانغان
کشی هرکمنی اوزندن صووتر خلق آندن بیزار تواضع‌لی کمسه‌نی هرکم سور

حسد

حسد = کونچیلك دیماك در برکشی‌ده اولان درجه‌ی یامالنی آندن قزغانوب
اول کشی دن کیتسون دیمك بو حسد قدر یمان خلق یوقدر کشی نك
جانینه صارلغان بیلاندر اولماینچه آییرلماس باشقه برنرسه‌نك بر چاره‌سی
بولور حسدنك چاره‌سی یوقدر مگر اول اله العالمین اوزی صاقلایه حاسد
اولان کشی برحقیقتنی کورر لکن آنی کورگان روشچه آنکلاماس ایکنچی
بر بوزوق معنی بیرر حاسدکه برکشیگه فائده‌لی یاملتکه فائده‌لی سوز
یخشی فکر سویلنور ایسه یخشی لقنی انکار ایته آلماس لکن معناسنه
توغری واره آلماس هیچ یوق بولماغان بوزوق معنالر اوزندن آرتدروب
قوشار اگر حاسد اوزی سویلاسه هیچ بر سوزی بر غرض‌دن خالی بولماس
یخشی اشنی یامان بویاو ایله بویاب بیلك قباحت ایتوب کورساتر یمان
اشنی‌گوزل صورتلی کییم‌لر کییرتوب قالون پرده اچینه آلوب سویلارساده
کشی‌گه بیلك یخشی بولوب کورنر اما عقللی درایتلی کمسه آنك قالون
پرده آرتینه یاشرگان قباحتن آنکلار

حسد نی قدر یمان بر نرسه‌در اگر بر کمسه‌ده حسد بولسه گرچه علمی

بولسه‌ده آنی کینره آلماس برحکیم‌دن سوراغانلر بوعاملنیك بوقدری قارانغو قایغوی یابق آرغ بولا دیب جواب بیرکان چونکه اول اوز قایغوسی اوستنه بوك ایتوب کشی قایغو. ده کوتارگان دیب واقعا شرلایدر اوز قایغوسی اوستنه محسودنده نی در نعمت کورسه هنوز قایغرادر شونك ایچون بونك کبی صفت لردن یاش وقتدن صاقلانمق لازمدر هر آرزو ایتکان نرسه سون الله تعالی دن صوراب کشی نرسه سینه قزغوب آندن کیتوب منکا بولسون دیب ایسته‌مك تییش‌ایمسدر الله تعالی دعالرنی قبول ایتکوچیدر صوراغان نی بوش قالدرماس

یاوز تللی بولمق

بعض باالار الوغ دیب بلماس کوچك دیب بلماس تلینه کیلکان سوزنی ایتر کشی نی خورلار مسخره ایدر بونداى اش ادب تربیه کورمگان باالرده بوله‌در بیك یمان خلقدر هیچ بر انسانغه اوخشاغان اش توگلدر وحشت اثریدر هرکمگه هیچ کمسه‌بی خورلامق درست‌توگل کوبراك وقتده شول اوزنك خورلاغان کشی‌گه ماجننك توشار اویاطلی بولورسنك گرچه حقیر ذلیل فقیر بولسه‌ده خورلامق تییش‌توگل چونکه فقیر کمسه‌نك کونکلی بیك نوشکنکی بوله نورلی قایغو حسرت ایله ایچی تولغان بولادر آنك اوستنه آنی خورلاسانك کونکلی بیگرك قیرلور خورلاغان کشی‌گه رنجیر بد دعا ایدر بلکه قبول بولغان وقتغه توغری کیلور الوغ لره حرمت وکوچك لره خصوصا فقیرلره رعایت ایتمك ممکن قدر کونکل ارنی شادلاندررغه طرشمق انسانیت وظیفه‌سی‌در

تمام‌لق

تماملق ایکی کشی آراسنی بوزمقدر بیك یاوز خلقدر مثلا برکشی گه

بارانمق ایچون یا ایسه بر غرض ایچون بر کمسه ایکنچی کمسه مقنده سویلاگان سوزنی سویلانمش کمسه‌یه ایرشدرر یا ایرشدره تورغان کشیگه سوبلر تمام دنیا بوزغوچی بوزقلق ایله یورکوچیدر الله تعالی بوکبی خلق‌نك شرندن اوزی صاقلاسون نیحه ونیچه کمسه لرنی شول تمام لر خراب ایتمشدر تمام سوزینه اشانغان کشی‌ده گناهلی بولوب دوستندن کیسله سویلانمش کشی‌ده دوستندن کیسله بالالر یاش وقتلرندن کشی آراسنی بوزمقدن کشی سوزین کشی‌گه سویلمکدن بیك صاقلانمق لازم‌در کشی آراسنی بوزه تورغان کشی‌نی بولغالتقچ طاباغی دیرلر اگر بالا سنکا فلان کشی فلان دیب ایتدی دیسه آنکا هیچده اشانمانکز چونکه یالغانچی دنیا بوزغوچی سوزینه اشانوب برده فائده کورماس سز -

شایانلق

بعض بالالر مکتبکه باراسی کیلمیدر اوقوب یازب عالم بولورغه طرشمیلر اویونچی اورام بالالری ایله یوریب ادبسزلك اورنلرده یوررگه قزغالالر اوزلری‌نك آلتوندن قیمتلی اولان وقت لرینی ضایع ایدب بیل‌گه یبره‌لر کیله‌چك زمانده اوزلری بختسز نادان قدرسز بولمق لرینه سبب بولالر الوغ بولغاچ حسرت ایدرلر وقایغوررلر لکن اش اوتکان بولور ای بالالر بوکبی حال لردن بیك صاقلانه‌سز کیله‌چك زمان نکزی اویلاب کیلاچکده خورلقغه توشماس ایچون اوقورغه یازارغه علم ادب اوگرانورگه طرش نکز

حیله کارلك

بعض بالالر مکتبکه باراسی کلمکانون یاشرمك ایچون حیله قوررلر بوکون

باشم آغری یافلان اعضالرم آغری یا آیاقغه بوق یاایسه حضرت خلفه بزنك اتی نی فلان دیب ایته مینی اورشه شلته‌لی قینی دیوب یالغان سویلرلر آتاسی نادان بولسه حیله سینه اشانوب بالاسون نادان قالدررکه هر ایکسینه بیك یمان اش‌در بوکبی بالالر مدرسه‌که کلگاچ دخی یالغان سویلرلر ایوده بوکون مسافر قوناق بار ایدی یاآنام فلان اشکه قوشدی شونی اشلاب سبقم‌نی اوقی آلمادیم یاد دکونکلگه حفظ ایتمدم (بیکلامدم) دیرلر بوکبی بالالر اوقومی‌نادان‌قالوب آخر کرنك رسوای بولورلار .

(زیانکارلق)

بعض بالالر مدرسه ومکتبده شریك‌لری‌نك کاغدینه قاره توشرر یایرتار یاباشماقنی جیوب قویار یاکشی کییمی ایله‌اوینار ایوده بولسه آتا آناسی‌نك کرکلی‌نرسه‌سون آلوب واتار یایرتار یابوغالتر نچکنه قولی تیلك‌توررغه جدی آلماس کشیکه ضرر وزیان ایدرلر بوکبی‌بالالر اوزلرینه قاطی‌جزا آلوب برخورلقغه توشوب رسوای بولورلار ایکنچی کشی‌کوزیدن توشوب انصافسزلق‌ایلان مشهوربولورلار عقللی ادبلی بالالر بوکبی صفت‌لزدن یراق بولورلار ممکن قدر کشی‌گه فائده ایتارگه طرشرلار .

(سرقت)

سرقت‌اوغریلقدر اینك قباحت صاحبنی دنیا وآخرت بدبخت اینکوچی صفتدر شرافت ایاسی اولان کشی‌ده باشقه گوزل اولماغان خلق بولسه بولور اما اوغریلق اولماس اوغریلق غایت خبیث الطبع اینك مروتسز حیاسزلقدن بولوربیك آزغنه آدم‌گه صانارلق کشی‌دده اوغریلق بولماس اگربر کمسه برکره اوغریلق ایتسه آندبن صونك قرلون طیه آلماس عمر

بوینچه اسمی اوغری اولور. بالالر! بو اوغریلق دن بیك صاقلانورسز دیب امید ایتامن شاید بونك كبی قیامت اشنی اشلامس سز گرچه بیك آزیا كوسك نرسه بولسه ده كشی نرسه سینه اصلا قاغلمانكز چونكه شول آزنی آلوب بلنمی قالسه آندن الوغراق نرسه نی آلوب شوندن اوغریلقغه كیته در الله تعالی اوزی توفیق هدایت ویرسون.

(عجله)

عجله آشقمق. دیمك ر عقللی اولان كمسه توبه، نماز، احسان كبی شی لرده تیزرك ییلمق ایچون آشقوچی بولور اما باشقه خطاسی صوابی بیك آیرماپق بلنوب تورماغان نرسه لرده عقللی كمسه آشقماس خصوصاسوز سویلاشمكده بیك صبر ایله اویلاب آشقمی سویلار چونكه آدم خطاسی كوبراك سوزده بولور الحاصل عقللی كشی ثوابلی اشده گنه آشقوب قیلورغه كرشر مثلا بر كشی دیگر بر كمسه یه ایزگولك قیلماقنی اویلاسه شیطان كیلوب قتورتقانچی تیزرك بو ایزگولكنی قیلایم دیب آشقور دخی ده نماز اوقورغه كرشه ایكان مونده آشقوب ركوع سجده لرنی اورنینه یتكرمابنچه قالدرماس باشلاغانلا آشقوب نمازم وقتندن قالماسون دیب كرشركرشكاچ آشقمایین یخشی لاب تمام ایدر بر كشی نك غیبتن سویلاسه لر آشقوب اشانمق بیوك ینكل لك واحمقلقدر یاسنك مقنكده فلان كشی یمان سویلادی دیگاچده آشقوب اشانمق صنكره كوب ضرر كوررگه وحسرت چیكارگه سبب در بوكبی سوزگه اشانماده هم راست میكان توگل میكان دیب صوراشوب بلورگه ده كرشمه اول روشده بولساك بارچه دوستلرك نی دشمان ایتوب بتررسك دوستلك قالماس.

(غرض)

بعض کمسه‌لر اولورلرکه برکمسه‌دن بروقت آزغنه ضرر کورسه یاسوز ایشتسه یا غیر برجهتدن آچووی کلسگان بولسه آنی کونکلنده صاقلاب فرصت کوزه‌دیر فرصت بولدقده بیچاره‌یه بیگناه اورنده مجرد انتقام (اوچ) آلمق ایچون درلو حیله وافترالر چقارربیك یمان یاوز خلقدر یاورلغی ایله برابر بو خلق ولایتلرمزده کوبدر انسانلغه اصلا اویماز اوخشاماس شیخ سعدی دیمشدر * زصاحب غرض تا سخن نشنوی * که گرکار بندی پشیمان شوی * غرض ایاسی اولاندن سوز ایشتمه (آنك سوزن طنکلامه) اگر براش باغلاساڭ اوکنورسڭ دیمکدر بو کبی غرض نفسانیدن یاش وقتدا نوق براق بولمق تیبش غرض ایاسی اولان کشی اصلا وجدانی اوزره قایتماس هنوزحیله مکرتوزار.

(غیبت)

کشی‌ده کیمچیلك وعیبنی سویلامك غیبتدر اگر یوق عیبنی یالغانلاب بار ایتوب سویلاسه بهتاندر هر ایکسی بیك یمان یاوز خلقلردر حق ناحق هیچ وقت کشی عیبنی سویلامایه‌سز وکشی‌نك سرینه مطلع بولمق سوداسینه توشمیه‌سز بعض ادبسز انصافسز کمسه‌لر اولور کشی‌نك عیبنی تیکشرر بونی دخی تجسس دیرلر بیك یمان خلقدر اوزندن رخصتسز کشی‌نك بورطی اچینه کوزصالمق یا ایشك توبنه کیلوب نی سویلاشه‌لر دیب قولاق صالمق یا کشی مکتوبنی اوقمق بیك الوغ گناهدر مؤمن مسلمان هر وقت اوزعیبنی تیکشرب اوزین اصلاح قیلورغه طرشمق ایله اولور کامل اولان مؤمن‌نك کشی عیبنی تیکشررگه یاکه سویلارگه وقتی‌ده بولماس تلی‌ده بارماس.

کذب

(كذب)

كذب يالغان سوز سويلمكدر بيك الوغ گناه ويمان خلقدر يالغانچى‌نك يالغانى برده توتلمى قالماس چونكه بر وقت سويلاگان يالغانون ايكنچى وقت اولـگى توسلى اينوب سويلى بلماس اونوتقان بولور مونا شوندن يالغانى توتولوربر يالغانى توتلغاچ ويالغانچى اسمى چقغاچ آندين صوڭ راست سوزينه‌ده اشانماس‌لرهى شول يالغانچى سوزينه‌قاراساڭ ، ديرلر

(مسخره‌لك عارسز وادبسزلك)

بالالرايچون بيك‌صاقلانورغه تييشلى اولان ياوزخلق‌لردن برى مسخره‌لك عارسز وادبسزلكدر كورگان وتوغرى كلـگان ياخود يانندن اوتورغان كشى‌لرنى كولدرام‌ديب تورلى قيافت‌لره كرب يوق بار كولـكى سوزلر سويلاب يورمكدر بونى مسخره‌لك ديرلر تييش‌سزاورنسز كشى‌دن نرسه صورامقنى عارسزلك ديرلراورامده بارغان كشى‌دن آقچه‌بير كانفيت‌بيرياير كشى‌ده كورب قزقغان نرسه نى صورامق كبى اوچنچى برصفت ادبسزلكدر بوكتابده ذكرايدلـگان يمان خلق‌لرهمه‌سى ادبسزلكدركشى‌دن اويالمى تلاسه ننداين كولـكى سوز سويلامك دخى ادبسزلكدر بوكبى صفت‌لردن پاك‌اولمق تييشدر.

(ثبات‌سز - آومالى بولمق)

ثبات‌سز وآومالى بولمق دخى‌يمان خلق‌لردن بريسى‌درهراشكه كرشكان‌نك صونكنه‌براش كركمى‌يوقمى ديوب آلپان تيلپان يورمك اشنى باشلاغانده اويلامى فكر ايتمايچه كرشمكدن ياايسه عقلى احاطه‌سزحوصله‌سى طارلقدن كيلور چونكه بعض غرض اياسى بيلك بخشى اشنى‌ده بيلك يمان صورتده

کوسترر حوصله‌سی طار کشی اول اش‌نلك مزایاوفضائلنی خاطرندن چقارر ده
آنك کوزنده غرض اباسی کوسترگان روشچه بیلك بمان صورتلی بولوب
قالورصنکره نی قدر فضائلنی بیان ایتسالکده اصلا قولاغینه آلماس وجدانی
اوزره قایتوب توغری میزان ایله اولچی آلماس باشلاغان ایزگو وثوابلی
اولان اشنی طاشلار بعض اشلر باردر بوکون اولان اش بیلك کراك کبی
کورنمیدر امّا کیلاچکده اول اشدن نیچه‌ونیچه نتیجه‌لر تزغار آنی علماء
راسخین بلورباشقه کشی آندن بیله‌خبری اولماس آنك ایله شغل‌لنمك‌نی
فائده‌سز اش ایله تضییع عمر ایدرلر اعتقادنده بولنوربوکبی اشنی برثباتسز
کمسه‌یه اشانوب کرشسا ک اول اشنك تمام بولماقلغی بیلك شبهه‌لی اولور
تمام‌بولسه بیله حسن نتیجه حاصل اولماقی بعیددر شاکرد بالالر هر وقت
ثباتلی وغیرتلی اولورغه طرشنکز استادنکز اوگراتکان درس وسبقنی اخلاص
ایله اوقونکز.

(یمین)

یمین آنط ایتمکدر بعض بالالر هر سوزنده راست‌بولسه یالغان‌بولسه آنط
ایتکوچی بولورلر بیلك یمان اشدر آندن‌ده یمانراق بعض نادان خلق الله
تعالی اسمندن باشقه ایکمك . قویاش کبی نرسه ایله آنط ایتارلر ادبلی
عقللی کمسه الله‌تعالی اسمندن باشقه هیچ نرسه‌ایله آنط ایتماس بیلك الوغ
ضرورت شرعیه اولماسه الله تعالی اسمی ایلان‌ده آنط ایتماسلر الحاصل
دیانتلی عقللی کمسه سوزنی آنط ایله اشاندررغه طرشماس وهیچ وقت ممکن قدر
آنط ایتماس بلکه سوزنی فعلی ایله راستقه چیغارر وبوذکر ایتدیکم خلق
وفعل‌لردن باشقه دخی تورلی خلق وفعل‌لر واردر بعضی یمان

وبعضسی کوزل وکورکام خلق وفعللردر علمنکز آرتقان صاین خلق
وفعللرنی ده قایسی کوزل قایسی یمان ایدکنی بلورسز هر
وقت توغری سوزلی یخشی فعللی کورکام خلقلی اولوب
یاقتی یوز طاتلی سوز ایله آتا وآنانکزه واستاذلرنکزه
خدمت وحرمت کوچکلره مرحمت وشفقت بیوك
والوغلره ادب ایله رعایت ایدب ثبات وغیرت
ایله سبق ودرستکزه مداومت ایدهسز الله
تعالی موفق ایلاسون

﴿ وصلی الله علی خیر خلقه محمد وعلی آله واصحابه اجمعین ﴾